

Az alább ismertetésre kerülő módszer segítségével pólusra tájolhatjuk parallaktikus állványaink óratengelyét.

A módszert Scheiner használta először, és róla Scheiner-módszernek nevezik.

A beállításhoz távcsövünk okulárját lássuk el fonálkereszttel, és pontosan a fonalak metszéspontjára állítsunk be egy olyan csillagot, amely közel fekszik az égi egyenlítőhöz és pár perc múlva delel. A csillagot próbáljuk, csak az óragéppel vagy a kézi rektaszcenziós finommozgással a fonálkereszten tartani. Ebben az esetben, ha a tengely déli vége egy kicsit kelet vagy nyugat felé tér el az észak-déli iránytól, a következő történik. Az első esetben a távcső a csillag felső delelési pontja elé mutat, a másokban mögé. Így az első esetben a csillag a vízszintes fonal alá, a másokban fölé mozdul el. Így, vagy egy kicsit nyugatabbra, vagy egy kicsit keletebbre kell elmozdítani a tengelyt.

Az eljárást addig ismételjük, egymás után delelő csillagokkal, amíg meg nem elégszünk a pontossággal.

Miután az észak-déli irány beállításával végeztünk, hátra van a tengely helyes hajlásszögének beállítása. Ehhez egy olyan csillagot kell a fonálkeresztre állítani, amely 25° - 30° -kal van az égbolt keletpontja felett. Ha a csillagot követve az felfelé tér el, a tengelyt meredekebbre kell állítanunk, ha a csillag lefelé mozdul a fonálkeresztről, akkor csökkenteni kell a hajlásszöget. Ha nincs kilátásunk a keleti égre, akkor a nyugatit használjuk, de itt az irányok megfordulnak!

Kelemen János
Budapest, Uránia